

In deze nieuwsbrief:

Bedrijfsvoering	
Beleid LNV	2
Oogst en beweiding vanggewassen toegestaan	4
Fiscaal	
Miljoenennota en belastingplan 2019	1
GLB-beleid	
Droogtemaatregelen: ecologische aandachtsgebieden	6
Proefmaatschappen en extra betaling jonge landbouwers	6
Juridisch	
Waterschap schendt zorgplicht niet	3
Mestwetgeving	
Controle derogatiebedrijven	3
Sector presenteert bandbreedtes gehalten mestsoorten	3
Grenzen aan toepassing BEX bij melkvee	4
Nieuws fosfaatrechten	5
Weiden of maaien bij bepaling gebruiksnorm	5
Milieu	
Informatieplicht energiebesparing	3
Strengere fijnstofnormen veehouderij	4
Belangrijke data	6

goederen en diensten.

Het kabinet wil hiermee de Kleineondernemersregeling (KOR) vereenvoudigen voor zowel bedrijven als de Belastingdienst. De regeling gaat ook gelden voor bijvoorbeeld stichtingen, verenigingen en bv's.

Verhoging lage btw-tarief

Het kabinet wil het lage btw-tarief per 1 januari 2019 verhogen van 6% naar 9%.

Verlaging tarief Vpb

Momenteel bedraagt het tarief voor de vennootschapsbelasting (Vpb) 20% voor de eerste schijf (tot € 200.000 winst) en 25% voor de tweede schijf (meer dan € 200.000 winst). Vanaf 2019 wil het kabinet de tarieven stapsgewijs verlagen naar 16% en 22,25% in 2021.

Nieuwe IB-tarieven

De tarieven voor de inkomstenbelasting bedragen op dit moment 36,55% (1^e schijf) tot 51,95% (4^e schijf). Vanaf 2021 geldt een basistarief van 37,05% voor de eerste drie schijven (worden stapsgewijs gelijkgetrokken) en een toptarief van 49,5%.

Beperking aftrekmogelijkheden IB

Vanaf 2020 gaat het tarief van een aantal aftrekposten (ondernemersaftrek, mkb-winstvrijstelling, persoonsgebonden aftrek) steeds verder omlaag, tot in 2023 de aftrek tegen het lage tarief van 37,05% overblijft. Bij een winst onder € 68.507 heeft deze maatregel geen effect.

Beperking afschrijving gebouwen Vpb

Het kabinet wil dat ondernemers in de vennootschapsbelasting gebouwen in eigen gebruik alleen nog kunnen afschrijven als de boekwaarde hoger is dan de WOZ-waarde. Dit mag nu nog tot 50% van de WOZ-waarde.

Deze afschrijvingsbeperking gaat niet gelden voor belastingplichtigen in de inkomstenbelasting.

Verliesverrekening Vpb

Bedrijven kunnen verliezen nog negen jaar compenseren in de vennootschapsbelasting. Het kabinet wil dit vanaf volgend jaar beperken tot zes jaar.

Let op! Het betreft hier voorstellen van het kabinet, de maatregelen zijn nog niet definitief.

Miljoenennota en belastingplan 2019

Het kabinet heeft op Prinsjesdag de Miljoenennota en het Belastingplan 2019 bekend gemaakt. De belangrijkste voorgestelde maatregelen die (land- en tuinbouw)ondernemers kunnen raken zijn:

Wijziging Kleineondernemersregeling btw

Kleine ondernemers met maximaal € 20.000 omzet in Nederland kunnen vanaf 1 januari 2020 kiezen voor vrijstelling van omzetbelasting. Dit betekent dat hij geen btw in rekening brengt aan zijn afnemers en dus ook geen btw meer mag vermelden op zijn facturen. Hij is daarnaast ook ontheven van het doen van btw-aangiften en de daarbij behorende administratieve verplichtingen. Daar staat tegenover dat deze ondernemer de btw die andere ondernemers aan hem in rekening brengen niet in aftrek kan brengen. De regeling geldt alleen voor de door hem in Nederland geleverde

Beleid LNV

Op Prinsjesdag is tevens de begroting 2019 van het Ministerie van LNV gepubliceerd, waarin ook het beleid voor de komende jaren wordt vermeld. De belangrijkste punten volgen hieronder.

Jonge boeren, bedrijfsovernamefonds

In het regeerakkoord is €75 miljoen beschikbaar gesteld voor het bedrijfsovernamefonds voor jonge boeren. Het doel van het fonds is jonge boeren te ondersteunen bij de overname van het agrarisch bedrijf en investeringen in innovatie te financieren. De plannen hiervoor worden verder uitgewerkt.

Warme sanering varkenshouderij

Met diverse partijen is medio 2018 een aanpak op twee sporen overeengekomen. Het eerste spoor zet in op het verminderen van de geuroverlast door varkensbedrijven in veedichte gebieden, door het saneren en beëindigen van locaties of bedrijven die willen stoppen. Het tweede spoor zet in op de ontwikkeling van en investeringen in nieuwe stal- en huisvestingssystemen voor de varkens-, pluimvee- en melkgeitenhouderij. Deze investeringen moeten als doel reductie en voorkomen van emissies aan de bron hebben. Er wordt naar gestreefd om de benodigde regelgeving in het eerste kwartaal van 2019 te publiceren, waarna het maatregelenpakket uitgevoerd kan worden. Voor het eerste spoor wordt €120 miljoen uitgetrokken, voor het tweede €60 miljoen, waarvan €40 miljoen voor de varkenshouderij.

Mestbeleid

LNV wil in 2019 aangeven hoe zij aankijkt tegen de toekomst van het mestbeleid. Doel is te komen tot een robuust en daarmee minder fraudegevoelig mestbeleid, waarbij de administratieve lasten voor ondernemers en uitvoeringskosten bij de overheid worden verlaagd.

Antibiotica

In 2019 wordt het sectorspecifieke antibioticabeleid voortgezet. Dit najaar worden er in afstemming met het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport sectorspecifieke reductiedoelstellingen vastgesteld. Er komen pilots om het effect van kritische succesfactoren uit te testen op bedrijven die veel antibiotica gebruiken.

Positie van de boer in de keten

Het versterken van de positie van de boer in de keten is een belangrijke beleidsprioriteit. Daarom zal er in 2019 worden gewerkt aan de uitvoering van verschillende maatregelen met betrekking tot de mogelijkheden tot samenwerking in de land- en tuinbouw. Hierbij gaat het in het bijzonder om duurzaamheid en om de prijzen die boeren en tuinders ontvangen voor bovenwettelijke eisen en initiatieven die de verbinding tus-

sen boer en burger versterken. In 2019 zullen voorbereidingen worden getroffen om het voorstel van de Europese Commissie voor een richtlijn Oneerlijke handelspraktijken in nationale wet- en regelgeving te implementeren.

Informatieplicht energiebesparing

Bedrijven en instellingen die meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas (equivalent) per jaar verbruiken, zijn verplicht alle energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder te treffen. Achtergrond is dat energie besparen een belangrijke stap is in het beperken van de uitstoot van broeikasgassen (CO₂). Volgend jaar zal tevens een informatieplicht worden ingevoerd.

Voldoen aan de energiebesparingsverplichting

Er zijn twee mogelijkheden om te voldoen aan de energiebesparingsplicht:

1. Alle maatregelen treffen conform de Erkende Maatregelen Lijsten (EML).
2. Alternatieve maatregelen treffen en motiveren dat daarmee aan de energiebesparingsplicht is voldaan.

Informatieplicht

Er komt een informatieplicht voor bedrijven en instellingen die aan de energiebesparingsplicht moeten voldoen. Dit houdt in men uiterlijk 1 juli 2019 (en daarna eenmaal per vier jaar) het bevoegd gezag moeten laten weten welke energiebesparende maatregelen zijn getroffen. Voor deze registratie komt begin 2019 een landelijk, digitaal registratiesysteem beschikbaar. Uitzonderd van de informatieplicht zijn:

- bedrijven in de glastuinbouw;
- deelnemers aan het Europese Broeikasgasemisieshandelssysteem;
- categorie C-bedrijven (inrichtingen die een omgevingsvergunning milieu nodig hebben). Op deze bedrijven is de energiebesparingsplicht niet van toepassing, maar er kunnen wel voorschriften in de vergunning staan;
- deelnemers aan het convenant Meerjarenafspraken energie-efficiëntie (MJA3).

Toezicht en handhaving

De gemeente is verantwoordelijk voor toezicht en handhaving. Wanneer er niet voldaan wordt aan de energiebesparings- en/of informatieplicht, wordt ook niet voldaan aan de milieuvergunning. Hierdoor loopt men het risico dat deze wordt ingetrokken.

Let op! De energiebesparingsplicht bestaat al enige tijd. Dat betekent dat hierop nu al gehandhaafd kan worden.

Controle derogatiebedrijven

De EU stelt als voorwaarde voor toekenning van derogatie dat jaarlijks minstens 5% van de deelnemende bedrijven gecontroleerd moet worden. De NVWA heeft aangegeven dat dit najaar nog een aanzienlijk deel van deze controles uitgevoerd zal moeten worden.

Voor derogatiedeelnemers is het van belang te kijken of aan de voorwaarden is voldaan. Daarbij is het belangrijk of het bemestingsplan nog actueel is. Wijzigingen dienen in principe binnen zeven dagen doorgevoerd te worden. Het gaat hier vooral om wijzigingen die invloed hebben op het toe te passen bemestingsadvies of op de relatie tussen bemesting en gebruiksnormen. Deze wijzigingen moeten doorgerekend worden, waarbij aangetoond moet worden dat de bemesting nog steeds past binnen de gebruiksnormen.

Andere prioriteiten van de NVWA zijn de controles van intermediaire ondernemingen en het opsporen van mestfraude.

Waterschap schendt zorgplicht niet

Een akkerbouwer stelde het waterschap aansprakelijk voor de door hem geleden schade door wateroverlast als gevolg van extreme regenval in mei en juni 2016. Het waterschap was volgens hem de wettelijke onderhouds- en beheersverplichtingen niet nagekomen.

De man stelde ten eerste dat het waterschap tijdig actie had moeten ondernemen naar aanleiding van de melding 'code oranje' van het KNMI. Het waterschap vond dat niet van hen verwacht mocht worden dat bij elke waarschuwing van het KNMI actie werd ondernomen. De waarschuwingen gelden voor een provincie of groter deel van het land, maar extreme neerslag komt juist zeer lokaal voor. Bovendien krijgt het waterschap de weerswaarschuwingen pas een halve tot een dag van tevoren. Anticiperend handelen is niet eenvoudig en vaak ook onwenselijk, gelet op het korte tijdsbestek van de waarschuwingen, de onnauwkeurigheid daarvan, de tijd die de maatregelen vergen en de potentiële kans op schade als de neerslag elders valt of in veel mindere hoeveelheden. De rechtbank was het met deze uitleg van het waterschap eens. Bovendien had de akkerbouwer niet aangegeven wanneer deze weerswaarschuwingen waren afgegeven en welke concrete maatregelen het waterschap – rekening houdend met alle bij het waterbeheer betrokken belangen – had moeten nemen.

Ten tweede voerde de akkerbouwer aan dat het waterschap de watergangen onvoldoende had opgeschoond en gemaaid. De rechtbank oordeelde dat het waterschap in beginsel geen verplichting heeft om uit eigen beweging te onderzoeken of de begroeiing in de watergangen zodanig is dat het noodzakelijk is om vervoegd te maaien. Indien de begroeiing daarvoor wel aanleiding had gegeven, lag het op de weg van de akkerbouwer om het waterschap daarop te wijzen en te vragen het maaiwerk vervoegd uit te voeren. De akkerbouwer had

een dergelijke melding en/of verzoek niet gedaan.

Als laatste punt voerde de akkerbouwer aan dat het waterschap een stuw nabij zijn percelen niet tijdig had laten zakken. Ook hier oordeelde de rechtbank dat het waterschap in beginsel niet uit eigen beweging hoeft te onderzoeken of sprake is van een te hoog waterpeil nabij een perceel van één van de ingelanden. Door direct na een melding van de akkerbouwer op 4 juli 2016 de stuw te laten zakken, had het waterschap aan zijn zorgplicht voldaan.

De rechtbank concludeerde dat het waterschap niet tekort was geschoten in zijn zorgplicht. Ook indien dit wel het geval was geweest, was er onvoldoende grond voor aansprakelijkheid voor de schade. Vast stond immers dat er sprake was van (zeer) hevige en langdurige regenval en gestegen grondwaterstanden. Uit de stellingen van de akkerbouwer volgde niet dat de schade veel lager zou zijn geweest als het waterschap de door de akkerbouwer voorgestane maatregelen wel had genomen.

Sector presenteert bandbreedtes gehalten mestsoorten

In december 2017 hebben LTO, POV, Cumela Nederland, TLN en Rabobank een plan van aanpak gemaakt om mestfraude te voorkomen. Dit plan wordt momenteel verder uitgewerkt. Een onderdeel is het bepalen van acceptabele gehalten in de mest.

Acceptabele bandbreedtes gehalten

Om ondernemers te ondersteunen in het gesprek over onwaarschijnlijke gehalten fosfaat en stikstof in diverse meststromen, hebben de genoemde partijen een tabel met 'eerlijke waarden' opgesteld. Deze geeft voor een aantal veel vervoerde mestsoorten de forfaitaire waarde en het minimale en maximale gehalte aan dat onder normale omstandigheden kan voorkomen. De tabel is te vinden op de website www.cumela.nl (zoek op 'bandbreedtes').

Verantwoording waarden

Voor het opstellen van de tabel zijn enkele praktijkdeskundigen ingeschakeld, om te komen tot realistische waarden voor de verschillende mestsoorten. Deze waarden zijn vervolgens getoetst bij enkele grote mestdistributeurs. De bedoeling is dat de lijst ook wordt gebruikt als signalering in de mestsoftware. Dit helpt ondernemers om elkaar aan te spreken op onwaarschijnlijke gehalten.

Vergelijking met grenswaarden RVO.nl

Onlangs heeft RVO.nl voor vaste mest en dikke fractie naar mestscheiding zogenaamde grenswaarden vastgesteld. Die bovengrenzen zijn hoger dan de maximale waarden die de sector nu heeft vastgesteld.

Strengere fijnstofnormen veehouderij

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bereidt een wijziging voor van de Regeling luchtkwaliteit. Door de wijziging wordt bij veehouderijen in bepaalde gevallen een meer gedetailleerde cumulatieve berekening van de concentratie van fijnstof verplicht. Belangrijkste doel is te voorkomen dat pas uit de jaarlijkse monitoring in het kader van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) nieuwe knelpunten (overschrijdingen van de grenswaarden voor fijnstof) naar voren komen. De beoogde ingangsdatum is 1 januari 2019.

Meer gedetailleerde berekening

Om nieuwe overschrijdingen van de grenswaarde voor fijnstof te voorkomen, moet bij het berekenen van de concentratie bij veehouderijen gebruik worden gemaakt van de kenmerken van de veehouderijen in de omgeving. Het gaat dan om veehouderijen met een grote uitstoot aan fijnstof of in gebieden met veel andere veehouderijen. De uitstoot van omliggende bedrijven binnen een straal van 500 meter moet dan worden meegenomen.

Toepassing

De toepassing van een meer gedetailleerde cumulatieve berekening kan aan de orde zijn bij besluiten zoals het verlenen van een omgevingsvergunning milieu, een vergunning beperkte milieutoets of een voor afwijking van het bestemmingsplan voor het gebruik van een agrarische bedrijfswoning als platelandswoning.

Grenzen aan toepassing BEX bij melkvee

Begin augustus is de Handreiking BEX melkvee 2018 gepubliceerd. Deze moet dit jaar gebruikt worden voor de bedrijfsspecifieke excretie voor melkvee. Belangrijke aanpassingen zijn het instellen van een ondergrens voor de melkproductie en een bovengrens voor het aandeel jongvee.

Voorwaarden toepassing BEX

BEX kan onder de volgende voorwaarden als bewijs dienen:

- BEX is alleen geschikt voor melkvee (diercategorieën 100, 101 en 102).
- Minimaal 75% van de totale forfaitaire fosfaatexcretie van alle graasdieren op het bedrijf moet afkomstig zijn van het melkvee. Deze voorwaarde geldt niet als de voerstromen voor het melkvee administratief en aantoonbaar gescheiden zijn van de overige graasdieren.

- In de melkveestapel (diercategorieën 100, 101 en 102) moet minstens 70% van de forfaitaire fosfaatexcretie afkomstig zijn van melkkoeien (categorie 100).
- De gemiddelde melkproductie bedraagt minimaal 5.600 kg meetmelk (FPCM) per koe. $FPCM = (0,337 + 0,116 \times \text{vet}\% + 0,06 \times \text{eiwit}\%) \times \text{melkhoeveelheid}$.
- Alle grond die in gebruik is en waarvan vers gras, ruwvoerders of andere voeders worden geoogst ter vervoeding aan het melkvee, dienen in de berekeningswijze als zodanig te worden meegenomen. Natuurterrein met de hoofdfunctie natuur dat op het bedrijf in gebruik is, mag voor deze Handreiking niet apart behandeld te worden. Het voer dat van deze grond komt, moet in de BEX als 'aanleg' worden opgenomen.
- Wanneer gebruik wordt gemaakt van kuilen met verschillende ruwvoerders die in lagen over elkaar zijn ingekuild of van mengkuilen, kan BEX slechts worden toegepast als aan bepaalde voorwaarden (zie Handreiking) wordt voldaan.
- Bij toepassing van BEX moet voldoende aannemelijk gemaakt worden dat alle gegevens zijn ingevuld conform de beschrijving van de Handreiking. Bewijsstukken moeten in de administratie worden bewaard.

Oogst en beweiding vanggewassen toegestaan

In verband met het voertekort als gevolg van de droogte is het dit jaar toegestaan om vanggewassen te oogsten en/of te beweiden. EA-vanggewassen mogen normaal gedurende de verplichte aanhoudperiode van acht weken niet gemaaid, geoogst of beweid worden. Dat is dit jaar wel toegestaan, mits gedurende deze periode voldoende grondbedekking van het vanggewas overblijft.

Na de teelt van maïs op zand- en lössgrond moet direct aansluitend een toegestaan vanggewas geteeld worden, dat niet voor 1 februari vernietigd mag worden. Bij vroege oogst van de maïs moest het vanggewas dit jaar uiterlijk 17 september ingezaaid worden. Ook bij dit vanggewas is het dit jaar in het kader van de droogtemaatregelen toegestaan om het te gebruiken voor voederwinning of beweiding, mits het gewas daardoor niet afsterft.

Dit jaar is de uitrijdperiode voor mest op bouwland verlengd tot 15 september, mits uiterlijk op 17 september een toegestane groenbemester (of winterkoolzaad) is ingezaaid. Ook deze groenbemester mag worden gebruikt voor voederwinning of beweiding. Op kleigrond geldt dat de groenbemester pas na acht weken mag worden geploegd. Voor zand-, löss- en veengrond is dit pas na 1 december toegestaan.

Nieuws fosfaatrechten

Proefproces fosfaatrechten en pacht

Op 24 oktober dient een proefproces over de vraag wie eigenaar is van de fosfaatrechten, wanneer (een deel van) het bedrijf wordt gepacht. Het proces gaat over reguliere pacht, maar zal waarschijnlijk ook richtinggevend zijn voor andere vormen van pacht.

Pachters die fosfaatrechten (willen) verkopen, moeten er rekening mee houden dat verpachters achteraf een deel van de opbrengst kunnen opeisen. Het is raadzaam de helft van de opbrengst dat betrekking heeft op het gepachte te reserveren.

Openstelling fosfaatbank

Bij de verhandeling van fosfaatrechten wordt 10% afgeroomd. Deze rechten gaan naar de fosfaatbank en kunnen op aanvraag worden toegekend aan grondgebonden melkveehouders. Jonge landbouwers maken daarbij een tweemaal zo grote kans als overige grondgebonden melkveehouders. De ontwerpregeling is onlangs voorgelegd aan de Tweede Kamer.

De openstelling van de fosfaatbank vindt op zijn vroegst op 1 november 2018 plaats. Dan moeten de aanvragen worden beoordeeld, waarna de ontheffingen in de eerste maanden van 2019 zullen worden verstrekt. De ontheffingen zullen met terugwerkende kracht op 1 januari 2019 ingaan.

In volgende jaren zal de openstelling steeds op 1 september plaatsvinden, waarbij de ontheffingen met ingang van het volgende kalenderjaar ingaan.

Herziening rechten bij onvoldoende productiecapaciteit

Uit de eind juni 2018 openbaar gemaakte goedkeuringsschikking van de Europese Commissie, blijkt dat als voorwaarde is gesteld dat het aantal toe te kennen fosfaatrechten de verwachte behoefte van het bedrijf aan rechten niet mag overschrijden. Dit houdt in dat op 1 januari 2018 nog voldoende productiecapaciteit op het bedrijf aanwezig moet zijn om met melkvee de hoeveelheid fosfaat te produceren waarvoor rechten zijn toegekend.

Volgens RVO.nl wordt onder productiecapaciteit onder meer verstaan: stallen, grond, melkapparatuur en melkvee. Wanneer de productiecapaciteit op 1 januari 2018 niet meer voldoende aanwezig is, dient het aantal toe te kennen fosfaatrechten in overeenstemming te worden gebracht met de productiecapaciteit van het bedrijf op 1 januari 2018.

Op dit moment is RVO.nl bezig met een herbeoordeling van toegekende rechten. Voor deelnemers aan de 'stoppersregeling' zou deze beoordeling volgens haar al hebben plaatsgevonden.

Wanneer RVO.nl een vermindering wil toepassen, ontvangt de ondernemer eerst een 'Voornemen herbeschikking fosfaatrechten' waartegen een zienswijze kan

worden ingediend.

Herziening fosfaatrechten bij vleesveehouders

RVO.nl is momenteel bezig met de herbeoordeling van fosfaatrechten die aan vleesveehouders zijn verstrekt naar aanleiding van de Beleidsregel fosfaatrechten jongvee. Toegekende rechten voor dieren waarvoor dat, gelet op de beleidsregel, niet had gemoeten, komen te vervallen, omdat dit ongeoorloofde staatssteun is.

Pas op bij koop en verkoop fosfaatrechten

De herziening van rechten vormt ook een risico voor zowel de koper als verkoper van fosfaatrechten. De rechten kunnen alsnog (deels) worden teruggevorderd. RVO.nl houdt daarom op dit moment aanmeldingen van overdracht van rechten door vleesveehouders aan, totdat de herbeoordeling heeft plaatsgevonden.

Vastlegging sectorplafonds en mogelijke korting

De sectorplafonds (melkvee, pluimvee, varkens en overige veehouderij) voor fosfaat en stikstof worden vastgelegd in de Meststoffenwet. Bij overschrijding van een sectorplafond zullen de rechten (pluimvee-, varkens-, fosfaatrechten) in de betreffende sector worden gekort. De productie wordt jaarlijks vastgesteld op basis van cijfers van het CBS. Voor de vaststelling van de productiecijfers van de melkveehouderij wordt rekening gehouden met natuurlijke variaties in het fosfaat- en stikstofgehalte van ruwvoer (middeling over drie jaren).

Weiden of maaien bij bepaling gebruiksnorm

Voor de hoogte van de gebruiksnorm 'stikstof totaal' op bedrijven met graasdieren is het van belang of er sprake is van beweiden of volledig maaien. Voor beweiden geldt een lagere stikstofgebruiksnorm dan voor volledig maaien. Daar staat tegenover dat de werkingscoëfficiënt bij beweiden ook lager is. Met name bij bedrijven op zand- en lössgrond heeft dit tot gevolg dat de aanvoerruimte voor overige meststoffen (kunstmest) aanzienlijk hoger kan zijn bij volledig maaien.

Of er sprake is van beweiden of volledig maaien wordt bekeken op bedrijfsniveau. Onder 'grasland met volledig maaien' valt ook grasland waar uitsluitend jongvee tot 2 jaar oud wordt geweid. Daarbij moet worden opgemerkt dat het aantal stuks jongvee in de wei niet groter mag zijn dan het aantal op het bedrijf gehouden ouderdieren. Grasland waarop hobbymatig gehouden dieren worden geweid, wordt ook gezien als 'grasland met volledig maaien'.

Wanneer er graasdieren worden ingeschaard, moet in alle gevallen gerekend worden met de stikstofgebruiksnorm behorende bij beweiden. Het inscharen van schapen in het najaar om 'het laatste gras op te maken' kan daarmee ongewenste consequenties hebben voor bedrijven die verder niet beweiden. Naast dat voor de ingeschaarde dieren plaatsingsruimte nodig is, wordt hiermee ook de ruimte voor kunstmest aanzienlijk verkleind.

Droogtemaatregelen: ecologische aandachtsgebieden

Men kan een beroep op overmacht doen wanneer, als gevolg van de droogte, niet aan de vergoeringsverplichtingen kan worden voldaan. Dat betekent dat de toeslagen, inclusief vergoeringspremie, toch uitbetaald worden, ondanks dat niet aan alle verplichtingen is voldaan. In de volgende situaties kan men een beroep op overmacht doen:

1. De condities zijn door droogte ongeschikt voor het inzaaien van vanggewassen en de inzaai vindt daardoor niet voor 15 oktober plaats;
2. Een ingezaaid EA-vanggewas ontkiemt niet, groeit niet, of komt slecht op en geeft daardoor onvoldoende bedekking;
3. Het hoofdgewas kan door de droogte pas na 15 oktober geogst worden, waardoor niet op tijd een EA-vanggewas is in te zaaien;
4. Er was gepland om een wintergewas te telen, maar de hoofdteelt wordt door de droogte later dan normaal geogst, of het was op dat moment te droog om het vanggewas te zaaien, waardoor niet voldaan kan worden aan de aanhoudperiode van acht weken voor het vanggewas;
5. Maaisel van EA-akkerranden wordt gebruikt als veevoeder of EA-akkerranden worden begraaasd vanwege (dreigend) tekort aan veevoeder; voorwaarde is dat de akkerrand onderscheidbaar blijft van het aangrenzende perceel.

De minister wil coulant omgaan met de individuele bewijslast die landbouwers hebben bij een beroep op overmacht. In beginsel is geen aanvullend bewijs nodig voor de situaties van overmacht onder de punten 2 en 5 en het maaien, oogsten of laten begrazen van EA-vanggewassen. Voor de overige overmachtsituaties (punten 1, 3 en 4) moet men wel nader bewijs overleggen. Een beroep op overmacht moet binnen vijftien werkdagen vanaf de dag waarop dit mogelijk was, worden ingediend bij RVO.nl.

Proefmaatschappen en extra betaling jonge landbouwers

RVO.nl heeft in het verleden in een aantal gevallen de extra hectarebetaling voor jonge landbouwers afgewezen, omdat er volgens haar sprake was van een proefmaatschap. Dat betekende dat de jonge landbouwer geen daadwerkelijke, langdurige zeggenschap had.

Het College van Beroep voor het bedrijfsleven heeft hierover inmiddels meerdere uitspraken gedaan. Zij oordeelde dat er alleen sprake kan zijn van een proefmaatschap als de overeenkomst van maatschap of

vennootschap onder firma voor bepaalde tijd is gesloten. Er is geen sprake van een proefmaatschap – zoals RVO.nl stelde – als een maatschap of vennootschap onder firma voor onbepaalde tijd is aangegaan, maar de jonge landbouwer gedurende de eerste jaren bij ontbinding van de overeenkomst geen recht op voortzetting heeft.

De uitspraken van het college hebben ertoe geleid dat RVO.nl haar beleid gaat aanpassen. Voor twee categorieën aanvragers wil zij een uitzondering maken:

1. Jonge landbouwers die in het verleden een beroep hebben gedaan op uitgestelde zeggenschap, behouden hun “oude rechten”;
2. Een redelijkheidstoets voor nieuwe aanvragers die in het aanvraagjaar 2018 een beroep hebben gedaan op uitgestelde zeggenschap, maar een verkeerde akte hebben: geen overeenkomst voor bepaalde tijd.

Belangrijke data

15 september t/m 15 december 2018

Aanvragen varkensrechten via Regeling Omgevingskwaliteit bij investeringen in duurzaamheid en leefomgeving

1 t/m 30 oktober 2018

Openstelling subsidieregelingen voor vleeskalverenhouders die willen investeren in welzijnsvriendelijke vloeren of in ammoniakreducerende stalsystemen

15 oktober 2018

Uiterste datum inzaai EA-vanggewas

15 oktober 2018

Uiterste datum aanmelding aangepaste knelgevallenvoorziening fosfaatrechten voor starters

1 november 2018

Uiterste datum aanmelding vrijstellingsregeling zoogkoeienhouderij

Met onze Agro-Nieuwsbrief willen wij u op de hoogte houden van de ontwikkelingen die mogelijk uw bedrijf raken. Wij hebben aan de samenstelling de grootst mogelijke zorg besteed. Wij aanvaarden echter geen aansprakelijkheid voor niet (meer) juiste informatie. Wilt u op basis van deze informatie actie ondernemen, dan is nader advies noodzakelijk. Voor een dergelijk advies kunt u een afspraak met ons maken. Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudig, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enigerlei wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere wijze, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.